

Sygn. akt IV KK 641/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **D. B.**

ukaranego za czyn z art. 119 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 10 marca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 16 września 2022 r., sygn. akt VI Kzw (...),

uchylającego postanowienie Sądu Rejonowego w G.

z dnia 18 sierpnia 2021 r., sygn. akt XIII Ko (...), i umarzającego postępowanie wykonawcze

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem nakazowym z dnia 28 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...), prawomocnym z dniem 31 sierpnia 2017 r., za wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. wymierzył D. B. karę jednego miesiąca ograniczenia wolności.

Następnie tenże Sąd, wobec uchylania się D. B. od wykonywania kary i braku z nim kontaktu, postanowieniem z dnia 16 stycznia 2018 r., prawomocnym z dniem 20 marca 2018 r., zarządził wobec ukaranego wykonanie zastępczej kary 15 dni aresztu za nieodbyłą karę miesiąca ograniczenia wolności. W dalszym toku

postępowania wykonawczego Sąd postanowieniem z dnia 7 października 2019 r. zarządził poszukiwania oraz zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie D. B. do jednostki penitencjarnej, zawieszając jednocześnie postępowanie wykonawcze. D. B. w dniu 13 grudnia 2020 r. został zatrzymany i doprowadzony do Aresztu Śledczego w G.; administracja Aresztu przekazała Sądowi informację, że zastępcza kara 15 dni aresztu będzie wykonywana wobec D. B. w okresie od 8 do 23 listopada 2021 r. (k. 54 akt sprawy). W odpowiedzi na pytanie tej administracji co do przedawnienia wykonania kary, Przewodniczący XIII Wydziału Wykonywania Orzeczeń Karnych Sądu Rejonowego w G. udzielił odpowiedzi, że z powodu zawieszenia postępowania wykonawczego przedawnienie wykonania kary wymierzonej D. B. nastąpi z dniem 28 sierpnia 2030 r. (k. 56).

Postanowieniem z dnia 9 marca 2021 r. Sąd Rejonowy w G. podjął zawieszono postępowanie wykonawcze, następnie w dniu 30 lipca 2021 r. do Sądu wpłynął wniosek obrońcy skazanego o zamianę zastępczej kary 15 dni aresztu na karę ograniczenia wolności i wstrzymanie wykonania zastępczej kary aresztu.

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2021 r, sygn. akt XIII Ko (...), nie uwzględnił wniosku o wstrzymanie wykonania wobec D. B. zastępczej kary aresztu.

Zażalenie na to postanowienie wniósł obrońca ukaranego D. B., zarzucając:

1. obrazę prawa materialnego tj. art. 65a § 1 k.k.w. w związku z art. 242 § 3 k.k.w. polegające na bezzasadnym przyjęciu, iż możliwym jest jedynie wstrzymanie wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności, podczas gdy zastępcza kara aresztu również może zostać wstrzymana do wykonania, gdyż na mocy art. 242 § 3 k.k.w. ustawodawca przyjął, że zastępcza kara pozbawienia wolności na kanwie kodeksu karnego wykonawczego jest tożsama z zastępczą karą aresztu, wobec czego w myśl art. 65a k.k.w. zastępcza kara aresztu również podlega wstrzymaniu wykonania,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę postanowienia poprzez bezzasadne przyjęcie, iż jedynie zastępcza kara pozbawienia wolności może być wstrzymana, podczas gdy przedmiotowy przepis ma również zastosowanie do zastępczej kary aresztu.

Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i wstrzymanie wykonania wobec ukaranego zastępczej kary aresztu, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Orzekający w postępowaniu odwoławczym Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt VI Kzw (...), uchylił zaskarżone postanowienie i na mocy art. 15 § 1 k.k.w. umorzył postępowanie wykonawcze wobec ukaranego D. B. w przedmiocie wykonania kary jednego miesiąca kary ograniczenia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 27 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...), a kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa. W uzasadnieniu wskazał, że „w rozpoznawanym przypadku zaistniała negatywna przesłanka procesowa z art. 15 § 1 k.k.w.”, bowiem „w niniejszym przypadku doszło już do przedawnienia wykonania kary”.

Od powyższego postanowienia kasację wniósł w dniu 25 listopada 2021 r. Prokurator Generalny. Na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. zaskarżył orzeczenie w całości na niekorzyść ukaranego D. B., zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w., art. 15 § 1, 3 i 4 k.k.w. w zw. z art. 1 § 1 k.k.w. i w zw. z art. 45 § 3 k.w. oraz art. 36 § 2 k.p.w. w zw. z art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 32 § 5 k.p.w., polegające na zaniechaniu dokonania rzetelnej kontroli odwoławczej, co skutkowało przeprowadzeniem jej poza granicami stawianego rozstrzygnięciu zarzutu i wydaniem przez Sąd Okręgowy wadliwego orzeczenia reformatoryjnego – umarzającego postępowanie wykonawcze, w wyniku błędnego przyjęcia, iż zachodzi ujemna przesłanka prowadzenia tego postępowania w postaci przedawnienia wykonania zastępczej kary 15 dni aresztu, orzeczonej w miejsce kary 1 miesiąca ograniczenia wolności, wymierzonej D. B. na mocy prawomocnego z dniem 31 sierpnia 2017 r. wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w G. z dnia 28 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...), podczas gdy rezultaty należycie przeprowadzonej kontroli odwoławczej winny prowadzić Sąd *ad quem* do konstatacji, iż wydanie przez Sąd Rejonowy w G. w dniu 7 października 2019 r. postanowienia, sygn. akt XIII WPKZ (...) o zarządzeniu poszukiwania, zatrzymania i przymusowego doprowadzenia D. B. do jednostki penitencjarnej oraz o zawieszeniu postępowania wykonawczego, z uwagi na uchylenie się ukaranego od wykonania kary, a

następnie osadzenie D. B. w dniu 13 grudnia 2020 r. w areszcie śledczym, wobec którego wprowadzono w pierwszej kolejności do wykonania inne kary, polegające na pozbawieniu wolności, skutkowało wstrzymaniem biegu przedawnienia wykonania zastępczej kary 15 dni aresztu, a tym samym nie upłynął wskazany w treści art. 45 § 3 k.w. 3 letni termin przedawnienia wykonania wskazanej na wstępie kary, a w konsekwencji nie zaistniała ujemna przesłanka prowadzenia postępowania wykonawczego opisana w treści art. 15 § 1 k.k.w., przy czym postanowienie Sądu odwoławczego w pisemnej części motywacyjnej nie czyni zadość wymogom stawianym treścią przepisu art. 36 § 2 k.p.w. w zw. z art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 32 § 5 k.p.w., gdyż nie uzasadnia należycie zaprezentowanego w tej mierze stanowiska”.

Podnosząc tak sformułowany zarzut, Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. pozwalało uwzględnić ją w całości na posiedzeniu bez udziału stron. Należało również podzielić pogląd Skarżącego o prawnej dopuszczalności tej kasacji, wsparty postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt IV KK 127/21, w którym stwierdzono, iż „w odniesieniu do postanowień wydawanych w toku postępowania wykonawczego kasacja nadzwyczajna przysługuje wówczas, gdy są to postanowienia powodujące trwale przekształcenie kary, to jest sposobu lub trybu jej wykonywania, które jednocześnie nie podlegają korygowaniu na podstawie art. 24 k.k.w. Postanowienia takie należy uznać za kończące postępowanie sądowe w danej sprawie”. Nie ulega wątpliwości, że wydane w przedmiotowej sprawie postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego z uwagi na przedawnienie wykonania kary, wyłączając możliwość jego kontynuowania, przekształca w sposób trwały sytuację prawną ukaranego, a jednocześnie nie podlega ono zmianie lub uchyleniu postanowienia w trybie art. 24 k.k.w. Trzeba też zgodzić się z Autorem kasacji, że przedmiotem postępowania wykonawczego prowadzonego w niniejszej sprawie była w dalszym ciągu „sprawa o wykroczenie” a tym samym właściwą podstawę do skierowania nadzwyczajnego

środka zaskarżenia stanowił art. 110 § 1 k.p.w., co tym samym określa, stosownie do treści art. 110 § 2 k.p.w., termin wniesienia kasacji na niekorzyść ukaranego, warunkujący jej uwzględnienie. Termin ten, trzymiesięczny, przy wniesieniu kasacji w dniu 25 listopada 2021 r. został zachowany.

Przechodząc do *meritum* trzeba wskazać, że stanowisko Sądu rozpoznającego zażalenie obrońcy D. B., iż doszło do przedawnienia wykonania orzeczonej wobec ukaranego zastępczej kary 15 dni aresztu, nie jest prawidłowe. Nadto, jak zauważono w kasacji, stanowisko to, wbrew wymogowi procesowemu, nie zostało należycie uzasadnione, bowiem Sąd *ad quem* poprzestał na deklaracji, że przekonanie o zaistnieniu negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 15 § 1 k.k.w. powziął po dokonaniu „analizy akt sprawy i sytuacji ukaranego”. Najwyraźniej pominął jednak obowiązujące uregulowania prawne, jak też nie podał, dlaczego nie podzielił poglądu Przewodniczącego Wydziału Sądu Rejonowego w G., że nie nastąpiło przedawnienie wykonania kary wymierzonej D. B.

Zgodnie z art. 15 § 1 k.k.w. Sąd umarza postępowanie wykonawcze m.in. w razie przedawnienia wykonania kary, które w przypadku kary wymierzonej za wykroczenie następuje po upływie 3 lat od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia (art. 45 § 3 k.w.). Trzeba jednak mieć na uwadze, że w świetle art. 15 § 3 k.k.w. wstrzymanie biegu przedawnienia (jednak nie zawsze na okres 10 lat, jak przyjął Przewodniczący Wydziału Sądu Rejonowego w G.) następuje w przypadku zawieszenia postępowania wykonawczego z uwagi na uchylanie się przez skazanego od wykonania kary. To uregulowanie miało zastosowanie w sprawie D. B., skoro przed upływem 3-letniego terminu przedawnienia wykonania kary Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 7 października 2019 r. zawiesił postępowanie wykonawcze, przy czym powodem tej decyzji było uchylanie się skazanego od wykonania kary. W konsekwencji z chwilą uprawomocnienia się tego postanowienia (zgodnie z art. 15 § 2a k.k.w. przysługuje na nie zażalenie) nastąpiło wstrzymanie biegu przedawnienia wykonania kary.

Ponadto, po zatrzymaniu i doprowadzeniu ukaranego do Aresztu Śledczego w G. w dniu 13 grudnia 2020 r., administracja tej jednostki przekazała informację, z

której wynikało, że zastępcza kara 15 dni aresztu zostanie wykonana wobec D. B. w okresie od 8 do 23 listopada 2021 r. Kazało to przyjąć, iż w okresie pomiędzy osadzeniem, a rozpoczęciem odbywania zastępczej kary 15 dni aresztu orzeczonej w niniejszej sprawie, ukarany będzie odbywał, zgodnie z treścią art. 80 § 1 k.k.w., inną karę (kary) skutkującą pozbawieniem wolności. Wynikało to również z pisma organu Policji z dnia 15 grudnia 2020 r. (k. 53) Konsekwencją tego było, stosownie do unormowania zawartego w art. 15 § 4 k.k.w., dalsze spoczywanie biegu przedawnienia wykonania zastępczej kary aresztu, ostatecznie w okresie od uprawomocnienia się postanowienia z dnia 7 października 2019 r. o zawieszeniu postępowania wykonawczego do dnia 8 listopada 2021 r.

Należy dodać, że w kasacji słusznie wskazano, iż podjęcie przez Sąd zawieszono postępowania wykonawczego dopiero na mocy postanowienia z dnia 9 marca 2021 r. nie modyfikuje powyższych zapatrywań odnośnie spoczywania biegu przedawnienia wykonania kary, gdyż jeżeli zawieszenie postępowania nastąpiło z powodu uchylania się skazanego od wykonania kary, decyzja w tym przedmiocie wstrzymuje bieg przedawnienia (na okres nie dłuższy niż 10 lat – art. 15 § 3 k.k.w.). Spoczywanie biegu przedawnienia rozpoczyna się z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o zawieszeniu postępowania, a kończy z chwilą ujęcia skazanego i rozpoczęcia odbywania kary, a nie z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o podjęciu zawieszono postępowania. Postanowienie o podjęciu postępowania jest tylko formalną konsekwencją ustania przyczyn jego zawieszenia (zob. Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, LEX/Arche 2008, teza 34 do art. 15).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w G. będzie miał w polu widzenia poczynione wyżej uwagi i wyda orzeczenie zgodne z prawem, które należy uzasadnić.

